

Päihteitä ja väkivaltaa kotona – Mikä on lapsen kokemus?

12.11.2008

Aini Nybergh

sairaanhoitaja, perheterapeutti

Tilastotietoa:

- Perheväkivalta on lisääntynyt 8 % vuodesta 2004 vuoteen 2005.(Peltoniemi)
- Euroopassa on n. 2,5 miljoonaa lasta, joiden elämässä on jatkuvasti perheväkivaltaa.
- n. 17 % suom. lapsista on nähnyt tai kuullut väkivaltaa omassa perheessään (Piispa, -98)

- alle 14-vuotiaista lapsista 72 % on ollut vanhempiensa lievän väkivallan kohteena.
- 8 % lapsista on pahoinpidelty vakavasti (esim. lyöty esineellä, potkittu tai kuristettu)
- 69% lapsista on kokenut henkistä väkivaltaa (haukuttu, alistettu tai vähätelty) Sariola , -90
- Kun perheessä aikuisten välistä väkivaltaa, 45-75 % lapsista on ollut myös itse väkivallan kohteena (Margolin, -98)

- EU-maissa ja Norjassa n. 7,7 milj. lasta, joiden vanhemmilla on alkoholiongelma
- Joka kolmas alkoholiongelmaisen perheen lapsi kärsii jatkuvasta väkivallasta.
- Alkoholista väärinkäyttävien perheitten lapsilla on itsemurha-ajatuksia kaksi kertaa yleisemmin kuin muissa perheissä.

Lapset perheväkivallan todistajina

- Perheväkivallan todistajana oleminen on lapsille aina haitallista
- lapsi kokee esim. äitiin kohdistuvan väkivallan jopa pelottavampana kuin itseensä kohdistuvan.
- lapsi pelkää, että joku voi kuolla
- lapsi on aina tietoinen perheväkivallasta.

- lapsi herää yöllisiin tappeluihin, vaikka vanhemmat luulevat heidän nukkuvan.
- lapset ”salakuuntelevat” tappeluita
- aistivat perheen kireän ilmapiirin
- oppivat ennakoimaan väkivaltatilanteita
- oppivat olemaan varuillaan (pienet merkit, ilmeet, eleet, äänensävyt..)
- pienet vauvatkin reagoivat väkivaltaan ja kodin ilmapiiriin

Posttraumaattinen stressireaktion

- Traumaattisen tapahtuman uudelleenkokeminen: muistikuvat tulevat mieleen, toistuvat painajaiset, somaattiset oireet
- Pyrkimys välttää traumaan liitt. asioita: lapsi ei halua puhua, tunnereaktiot puuttuvat
- Kohonnut vireystaso: levottomuus, keskittymisvaikeudet, ärsyyntyminen, nukahtamisvaikeudet, öiset heräämiset

Traumareaktiot eri-ikäisillä

- Vauvaikäiset: levottomuus, apaattisuus, kehityksen pysähtyminen, taantuminen, uni- ja syömishäiriöt
- Leikki-ikäiset: levottomuus, takertuminen aikuisiin, aggressiivisuus, ilottomuus, syyllisyydentunteet, leikkien pakonomainen toistaminen.

- Kouluikäiset: ajattelun taantuminen, syyllisyys, rajaton käyttäytyminen, oppimis- ja kouluvaikeudet, vaikeudet kaverisuhteissa, keskittymiskyvyttömyys, levottomuus
- Teini-ikäiset: kostosuunnitelmat, masennus, vetäytyminen kaverisuhteista, jengiytyminen tai liiallisen tuen hakeminen kavereilta, itsemurhapuheet
- väkivaltainen käyttäytyminen, uhriutumisen

Mikä avuksi?

- Tärkeää luoda keskusteluyhteys lapseen lapseen, koska lapsi syyttää usein itseään tai häpeää voimakkaasti
- **yksikin turvallinen aikuissuhde voi olla kultaakin kalliimpi, eikä aina tarvitse ohjata lasta ammattiauttajan vastaanotolle (opettajat, naapurin tädit ja sedät, isovanhemmat ym)**
- ammattiapu: turvakodit, perheneuvolat, kuntien sosiaalitoimet, lastenpsykiatrian poliklinikat, lasten palveleva puhelin ym

Lähteet:

- Margolin, H., 1998 Effect on Domestic Violence on Children
- Sariola, H., 1990 Lasten väkivalta- ja seksuaalikokemukset
- Peltoniemi, T., Lasinen lapsuus-projekti
- Klein, M., Köln, Catholic University of Köln